

Veistosten valaistus

<https://kaupunkitilaohje.hel.fi/kortti/veistosten-valaistus/>

Hyvin toteutettu valaistus korostaa teoksen piirteitä tai teemaa. Valaistuksella teokselle voidaan halutessa antaa myös päivälmeestä täysin eroava ilme. On suositeltavaa, että teoksen valaistus suunnitellaan ja toteutetaan samanaikaisesti teoksen kanssa. Myös myöhemmin tehty valaistusasennus on mahdollinen.

Valaisimen ja valonlähteen valinta

Tärkeimpänä työmenetelmänä oikean valaistustavan löytämiseksi on koevalaistus, jossa testataan erilaisia valaisintyyppisiä ja valojen suuntausta halutun vaikutelman luomiseksi ja piirteiden esiin tuomiseksi. Hyvin suunnattu teosvalaistus ei häikäise eikä valaise muuta ympäristöä.

Teokseen sopiva valokeilan leveys valitaan teoksen muodon perusteella. Myös valaisimen etäisyys vaikuttaa valokeilan kokoon valaistavassa kohteessa.

- Kapea keila, 4?- 15 ? saadaan hyvin rajattua teokseen ja soveltuu täten useisiin teoksiin, jotka ovat muodoltaan suorakaiteen mallisia. Kapea keila sopii myös korostamaan teoksen yksityiskohtaa.
- Keskileveä keila, 15 ?- 40 ? soveltuu kuutio- tai pallomaisiin muotoihin, jossa teoksen koko on yli 3 m.
- Leveä keila > 40 ? soveltuu isoihin, tasaisesti valaistaviin pintoihin tai silloin, kun halutaan valaista myös teoksen ympäristöä.

Asennustavat

Kohdevalaisimen asennuspaikka on tyypillisesti pylväs-, pollari- tai maa-asennus. Usealta suunnalta toteutettu valaistus korostaa teoksen kolmiulotteisuutta.

Pylväsasennus

Pylväisiin asennetut valaisimet ovat hyvin suojassa mahdolliselta ilkevallalta. Valaisimia voidaan asentaa kaikkiin pylväsmalleihin. Yhteen pylväeseen voidaan asentaa useita valaisimia. Valaisin asennetaan valaisinpylväeseen pylväskiinnikkeellä tai pannalla. Valaisinta suunnatessa huomioon mahdolliset esteet, kuten lähellä sijaitsevat puut. Puiden oksia pitää mahdollisesti poistaa valaistuksen tieltä.

Noin 10 metrin etäisyydelle pylväeseen asennettu valaisin on varma tapa välttyä ympäristöön

kohdistuvalta häikäisyltä. Valaistus voidaan toteuttaa mahdollisimman kapealla keilalla. Tällöin alue, jolta valon näkee, on hyvin pieni, ja katsojan pitää suunnata katse suoraan valaisimeen.

Pollariasennus

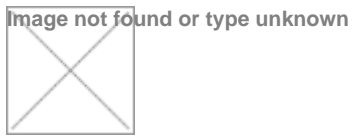
Pollarivalaisin on 0,5 – 1 m korkea. Pollari asennetaan maahan 1 – 5 metrin päähän teoksesta. Valaisin on tarpeen mukaan varustettava häikäisysojalla. Virransyöttö voidaan ottaa lähimmältä valaisinpylväältä, ja valaisimet ovat yleensä ketjutettavissa.

Maa-asennus

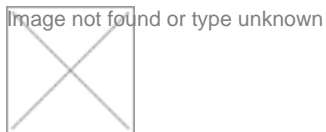
Maavalaisin asennetaan teoksen lähelle teoksen jalustalle tai maahan upotettuna. Maavalaisimen valokeila tulee alaviistosta. Sopiva etäisyys maavalaisimella taideteosta valaistaessa on noin 1 – 2 m. Maavalaisimia asennetaan useampi kappale teoksen ympärille, jolloin teos saadaan valaistua kokonaisuutena.

Maavalaisinta valittaessa tulee ottaa huomioon valaisimen mahdollisuus joutua ilkeivallan kohteeksi. Ilkeivaltaluokan suositus on vähintään IK 7, tavoiteltava luokka on IK 10. Virransyöttö voidaan ottaa lähimmältä valaisinpylväältä ja valaisimet ovat yleensä ketjutettavissa.

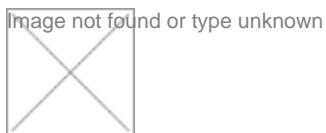
Kuvat

Elias Lönnrotin patsas lönnrotin puistossa. Hyvin kohdistettu valaistus tuo esiin patsaan kolmiulotteisuuden ja valo rajautuu vain patsaaseen.

Ulkotilassa käytettävät valonheitinten asennustavat.

Kansallisrunoilija Johan Ludvig Runebergin patsas Suomi-neitoineen Esplanadin puistossa. Valaistus on asennettu kahteen olemassa olevaan valaisinpylvääseen. Kapeakeilaisista, 4°, valonheittimistä ei synny häikäisyä, kun valo on kohdistettu tarkasti patsaaseen. Kuvanveistäjä Walter Runeberg. Kuva: WSP Finland Oy.

Image not found or type unknown

Paavo Nurmen patsas Olympiastadionin etukentällä. Valaistus on toteutettu pollarivalaisimesta, joka on asennettu samaan sarjaan aluetta rajaavien pollareiden kanssa. Kuvanveistäjä Väinö Aaltonen.
Kuva: WSP Finland Oy.

Image not found or type unknown

Menneet ritarit, Yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden muistomerkki Pikku Parlamentin puistikossa. Valaistus on toteutettu kolmella maahan asennetulla valonheittimellä. Kuvanveistäjä Eila Hiltunen.
Kuva: WSP Finland Oy. Kuva on koevalaistustilanteesta, jossa määritettiin tarkasti valaisinten sijainnit ja teoksen luonnollisena toistava valon sävy.